

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

УПРАВЛІННЯ КОМУНІКАЦІЙ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

бульв. Миколи Міхновського, 28, м. Київ, 01103, тел. (044) 200 08 27,
тел. контакт-центру (044) 200 06 94, тел. повідомлень про корупцію (044) 200 06 91,
офіційний вебсайт: nazk.gov.ua, e-mail: info@nazk.gov.ua, код ЄДРПОУ 40381452

На № _____ від _____

Журналістці NGL.Media
Марії ГОРБАНЬ

horban@ngl.media

У відповідь на ваш запит від 02.06.2026 Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – Національне агентство) в межах компетенції повідомляє.

1. Як відбувається добір працівників до Національного агентства з питань запобігання корупції? За якими критеріями їх перевіряють? Чи перевіряють їх за критеріями доброчесності або щодо потенційно ризикованих родинних зв'язків? Чи залучена громадськість до добору працівників агентства і як саме?

У зв'язку з введенням воєнного стану та призупиненням проведення конкурсів на зайняття посад державної служби, добір працівників до Національного агентства здійснюється на підставі та в порядку, передбаченому ч.ч. 5, 7 ст. 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

Вимоги до осіб, які претендують на зайняття вакантних посад державної служби, формуються з урахуванням положень ст. 20 Закону України «Про державну службу» та складаються із загальних і спеціальних вимог.

З метою забезпечення прозорості та відкритості процедур добору Громадській раді при Національному агентстві з питань запобігання корупції щоквартально надається інформація щодо кількості оголошених доборів, результатів їх проведення та осіб, призначених на посади за їх результатами. Крім того, оголошення про вакансії оприлюднюються на офіційному вебсайті Національного агентства та його офіційних сторінках у соціальних мережах, а також розміщуються на загальнодоступних спеціалізованих онлайн-ресурсах з пошуку роботи.

Національне агентство з питань запобігання корупції
№140-07/42196-26 від 16.06.2026
Підписувач Постова Ірина Миколаївна
Сертифікат 3FAA9288358EC00304000003A2C3600C5A4E100
Дата підписання 16.06.2026

Відповідно до ч. 1 ст. 4 Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) Національне агентство є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику.

Працівниками апарату Національного агентства є державні службовці, а також інші працівники, які виконують функції з обслуговування (ч. 2. ст. 10 Закону).

Керівник апарату та його заступники призначаються та звільняються Головою Національного агентства, інші працівники апарату (крім працівників, які виконують функції з обслуговування або займають посади патронатної служби) призначаються за результатами відкритого конкурсу, крім випадку переведення в порядку, визначеному Законом України «Про державну службу».

Доцільно зауважити, що абсолютну більшість посад у Національному агентстві становлять посади державної служби. Таким чином, загальний порядок призначення та вимоги до працівників визначені Законом України «Про державну службу».

Організаційні засади, порядок проведення відкритого конкурсу на зайняття посад державної служби категорій «Б» та «В» у Національному агентстві (далі – конкурс), принципи та умови відбору для призначення на вакантні посади державних службовців у Національному агентстві визначено у Положенні про відкритий конкурс для призначення на посади державної служби категорій «Б» та «В» у Національному агентстві з питань запобігання корупції, затвердженому наказом Національного агентства від 20.03.2020 № 109/20, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 09.04.2020 за № 331/34614.

Для проведення конкурсу Голова Національного агентства утворює конкурсну комісію, яка здійснює добір кандидатів. До складу конкурсної комісії включаються представники Громадської ради при Національному агентстві.

Окрім загальних умов вступу на державну службу, встановлених у Законі України «Про державну службу», під час конкурсу перевіряється здатність осіб виконувати посадові обов'язки на засадах доброчесності та професіоналізму. Крім цього, стосовно осіб, які претендують на зайняття посад у Національному агентстві, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посад з підвищеним корупційним ризиком, підрозділом внутрішнього контролю Національного агентства проводиться спеціальна перевірка (ст. 17-1, 56 Закону).

Необхідно зауважити, що 20 травня 2022 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану». Зазначеними змінами, зокрема, врегульовано питання призначення на посади

державної служби громадян України в період дії воєнного стану, у тому числі на посади у Національному агентстві.

У період дії воєнного стану особи призначаються на посади державної служби без конкурсного відбору, обов'язковість якого передбачена законом, на підставі поданої заяви, заповненої особової картки встановленого зразка та документів, що підтверджують наявність у таких осіб громадянства України, освіти та досвіду роботи згідно з вимогами законодавства, встановленими щодо відповідних посад.

Таким чином, у зв'язку з введенням воєнного стану та призупиненням проведення конкурсів на зайняття посад державної служби, добір працівників до Національного агентства здійснюється на підставі та в порядку, передбаченому ч.ч. 5, 7 ст. 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Водночас оголошення про вакансії оприлюднюються на офіційному вебсайті Національного агентства та його офіційних сторінках у соціальних мережах, а також розміщуються на загальнодоступних спеціалізованих онлайн-ресурсах з пошуку роботи.

2. Чи перевіряються майнові декларації працівників НАЗК? Як агентство реагує на порушення у деклараціях своїх працівників? Якими були санкції у таких випадках і скільки таких випадків узагалі було?

З метою забезпечення доброчесності працівників Національного агентства, забезпечення дотримання Закону в апараті Національного агентства діє підрозділ внутрішнього контролю.

Відповідно до Положення про Відділ внутрішнього контролю (далі – Відділ), затвердженого наказом Національного агентства від 10.07.2024 № 192/24, Відділ, з-поміж іншого:

1) здійснює моніторинг та контроль за виконанням працівниками Національного агентства актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших вимог, обмежень та заборон, передбачених Законом;

2) проводить контроль своєчасності подання та повну перевірку декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що подаються працівниками Національного агентства;

3) проводить перевірки працівників Національного агентства на доброчесність та моніторинг їхнього способу життя в порядку, визначеному Головою Національного агентства;

4) проводить спеціальну перевірку стосовно осіб, які претендують на призначення на посади в Національному агентстві;

5) перевіряє інформацію, що міститься у зверненнях фізичних або юридичних осіб, медіа, інших джерелах, у тому числі отриману через спеціальну телефонну лінію, сторінку в мережі Інтернет, засоби електронного зв'язку Національного агентства, щодо причетності працівників Національного агентства до вчинення правопорушень.

Разом з тим, у Національному агентстві діє Порядок здійснення перевірок на добросовісність та моніторингу способу життя працівників, затверджений наказом від 24.12.2020 № 595/20. Згідно з його вимогами, кожен працівник протягом 10 днів після призначення, а також щороку до 01 квітня подає до підрозділу внутрішнього контролю заповнену Анкету добросовісності працівника Національного агентства.

Таким чином, Відділ щороку здійснює повні перевірки декларацій працівників Національного агентства. Зокрема, у 2026 році Відділ уже розпочав проведення восьми таких повних перевірок.

За результатами проведених заходів контролю у 2025 році складено два протоколи про адміністративні правопорушення, передбачені ч. 1 ст. 172-6 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), складено 1 протокол про адміністративне правопорушення, передбачені чч. 1, 2 ст. 172-7 КУпАП, а також складено один обґрунтований висновок про виявлення ознак пов'язаного з корупцією правопорушення, передбаченого ст. 366-3 Кримінального кодексу України. Усі зазначені матеріали в установленому порядку були направлені до компетентних органів для відповідного реагування.

3. Чи проводився незалежний аудит діяльності Національного агентства, окрім аудиту за 2020–2021 роки? Якщо так, то якими були його результати? Чи підтримуєте ви проведення незалежного аудиту НАЗК? Яким, на вашу думку, має бути цей аудит?

Національне агентство повністю підтримує проведення зовнішньої незалежної оцінки як одного з надзвичайно важливих елементів забезпечення прозорості, незалежності та ефективності діяльності інституції.

Крім того, Національне агентство висловлює готовність активно сприяти реалізації процедури проведення зовнішньої незалежної оцінки ефективності діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції за період 2022 – 2025 років на будь-якому етапі.

Станом на момент надання інформації, така процедура перебуває на підготовчому етапі – Кабінет Міністрів України поки що не створив Комісії з проведення незалежної оцінки ефективності діяльності Національного агентства у 2022–2025 роках (далі – Комісія), а також не оновлював критерії та

методику проведення оцінювання ефективності діяльності Національного агентства.

З огляду на зазначене, Національне агентство:

1. Звернулося до міжнародних партнерів з розвитку та Кабінету Міністрів України із закликом розпочати процедуру проведення зовнішньої незалежної оцінки ефективності діяльності Національного агентства за 2022 – 2025 роки.

2. Взяло участь в опрацюванні проєкту оновлених критеріїв та методики проведення оцінювання в межах процедури погодження, передбаченої Регламентом Кабінету Міністрів України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 № 950. При цьому усі розбіжності щодо проєкту між Національним агентством та Міністерством юстиції України як головним розробником були повністю врегульовані.

До Національного агентства на погодження надійшов проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до критеріїв та Методики проведення оцінювання ефективності діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції», підготовлений Міністерством юстиції України на виконання доручення Прем'єр-міністра України до листа Антикорупційної ініціативи ЄС і проєкту «Просування доброчесності в публічному секторі» (Pro-Integrity).

Національне агентство опрацювало вказаний проєкт нормативно-правового акту і надало обґрунтовану відповідь у вигляді порівняльної таблиці результатів опрацювання деяких положень проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до критеріїв та Методики проведення оцінювання ефективності діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції».

Також Міністерство юстиції України надіслало для погодження та опрацювання проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до критеріїв та Методики проведення оцінювання ефективності діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції».

За результатами опрацювання проєкту постанови надано відповідь, що Національне агентство цілком підтримує ініціативу Міністерства юстиції України щодо запровадження концептуально нових підходів та інструментарію проведення зовнішнього незалежного оцінювання ефективності діяльності (далі – оцінка) Національного агентства у наступні періоди, тобто після набрання чинності новими редакціями Методики та критеріїв.

Разом з тим зазначаємо, що положеннями ч. 4 ст. 14 Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) передбачено необхідність проведення зовнішньої незалежної оцінки діяльності Національного агентства кожні два

роки, охоплюючи такою оцінкою весь період діяльності Національного агентства.

Кабінет Міністрів України затвердив Критерії та Методику проведення оцінювання ефективності діяльності Національного агентства ще 20 травня 2020 року (постанова № 458 «Про затвердження критеріїв та Методики проведення оцінювання ефективності діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції»), які були чинними протягом 2022–2025 років.

Вже понад чотири останні роки діяльність Національного агентства (йдеться про період з 1 січня 2022 року по сьогоднішній день) не була об'єктом зовнішньої незалежної оцінки.

Процес запуску (початку) зовнішньої незалежної оцінки ефективності діяльності Національного агентства охоплює три послідовних етапи (процедури), кожен з яких може бути реалізованим лише у разі належної реалізації попереднього етапу:

- **Перший етап** (абз. 4 ч. 4 ст. 14 Закону) цієї процедури вимагає від Кабінету Міністрів України затвердити та оприлюднити Критерії та Методику проведення оцінювання ефективності діяльності Національного агентства.

- **Другий етап** (абз. 4 ч. 2 ст. 6 та абз. 2 ч. 4 ст. 14 Закону) передбачає визначення Кабінетом Міністрів України переліку донорів, які протягом останніх двох років до проведення оцінки надавали Україні міжнародну технічну допомогу у сфері запобігання і протидії корупції, та подання такими донорами пропозицій щодо кандидатів до складу Комісії. Кожен такий донор може запропонувати Кабінету Міністрів України будь-яку кількість кандидатів до складу Комісії або погодити пропозицію спільного списку кандидатів до складу Комісії.

- **Третій етап** (абзаци 2 і 15 ч. 4 ст. 14 Закону) передбачає формування Урядом Комісії у складі трьох осіб, а також забезпечення її діяльності Секретаріатом Кабінету Міністрів України.

У зв'язку з цим, Голова Національного агентства звернувся з ініціативним листом до:

1) міжнародних партнерів (донорів) щодо визначення та надання Кабінету Міністрів України пропозицій кандидатур до складу Комісії згідно зі ст. 14 Закону;

2) Кабінету Міністрів України щодо забезпечення формування та початку роботи Комісії;

3) Секретаріату Кабінету Міністрів України щодо необхідного організаційно-технічного забезпечення роботи Комісії.

Також цим листом він повідомив, що наразі в Україні наявні всі необхідні правові та методологічні передумови для початку формування Комісії та

безпосереднього проведення зовнішньої незалежної оцінки ефективності діяльності Національного агентства у 2022–2025 роках.

Національне агентство повністю підтримує проведення зовнішньої незалежної оцінки як одного з надзвичайно важливих елементів забезпечення прозорості, незалежності та ефективності діяльності інституції.

4. Чому Національне агентство не повідомляє про результати моніторингів способу життя в усіх випадках (кейси Івана Собка, Іллі Вітюка, Олени Пономаренко)?

Відповідно до ст. 51⁴ Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) та Порядку здійснення моніторингу способу життя суб'єктів декларування, затвердженого наказом Національного агентства від 26.10.2023 № 236/23 (далі – Порядок) Національне агентство здійснює моніторинг способу життя суб'єктів декларування з метою встановлення відповідності їх рівня життя наявним у них та членів їх сімей майну і одержаним ними доходам згідно з декларацією особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що подається відповідно до Закону.

Відповідно до абз. 3 ч. 4. ст. 51-4 Закону у разі виявлення за результатами моніторингу способу життя ознак корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, Національне агентство інформує про них спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції.

Водночас, згідно з абз. 2 ч. 4 ст. 51-4 Закону, п. 11 Порядку Національне агентство протягом п'яти днів з дня завершення моніторингу способу життя суб'єкта декларування за допомогою програмних засобів Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або поштового чи електронного зв'язку надсилає повідомлення такому суб'єкту декларування про результати здійсненого щодо нього моніторингу способу життя.

Враховуючи викладене, слід зазначити, що ані Законом, ані Порядком не передбачено публікацію результатів проведених моніторингів способу життя суб'єктів декларування.

5. Наскільки ви вважаєте ефективною процедуру повної перевірки декларацій? Як можна пояснити те, що в окремих випадках НАЗК не бачило порушень у декларуванні (Ілля Вітюк, Тетяна Крупа, Олег Хрипун, Людмила Кропивна)? Чи означає це, що процедура моніторингу може й має змінюватися для підвищення ефективності роботи? Також значна частина складених вами адміністративних протоколів НАЗК закривається у суді. Як ви можете це пояснити?

Повна перевірка декларацій є одним із ключових заходів фінансового контролю, що здійснюється Національне агентство відповідно до ст. 51³ Закону.

Предметом повної перевірки декларації є з'ясування достовірності задекларованих відомостей, точності оцінки задекларованих активів, перевірка на наявність ознак конфлікту інтересів, а також ознак незаконного збагачення чи необґрунтованості активів.

Результатом діяльності Національне агентство є послідовне підвищення ефективності проведених повних перевірок декларацій. Показником ефективності таких перевірок є встановлення за їх результатами фактів подання недостовірних відомостей, ознак незаконного збагачення, необґрунтованості активів та інших порушень вимог антикорупційного законодавства.

Так, у 2024 році ефективність повних перевірок становила 50 %, що на 23 % більше порівняно з 2022 роком (у 2023 році повні перевірки декларацій не проводилися). У 2025 році цей показник зріс до 56 %, а станом на 01.06.2026 становить 63 %.

За чотири місяці 2026 року Національне агентство завершило 278 повних перевірок декларацій, відібраних із застосуванням ризик-орієнтованого підходу. Порушення встановлено у 277 деклараціях. Зокрема, у 170 деклараціях виявлено ознаки недостовірного декларування на загальну суму понад 1,244 млрд грн, у трьох – ознаки необґрунтованості активів на суму понад 16 млн грн, у чотирьох – ознаки незаконного збагачення на суму понад 68 млн грн. Ефективність повних перевірок за цей період становила 64 % від кількості завершених перевірок, за результатами яких затверджено обґрунтовані висновки про виявлення порушень.

Для порівняння, за результатами повних перевірок декларацій у 2025 році до компетентних органів направлено 369 обґрунтованих висновків щодо виявлення ознак кримінальних правопорушень, передбачених ст.ст. 366-2 та 368-5 Кримінального кодексу України (далі – КК України), а також 124 обґрунтовані висновки щодо адміністративних правопорушень, передбачених ч. 4 ст. 172-6 КУпАП. Крім того, до Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП) скеровано 19 матеріалів щодо виявлених ознак необґрунтованості активів.

На підставі матеріалів повних перевірок у 2025 році органи досудового розслідування розпочали 258 кримінальних проваджень за фактами недостовірного декларування та незаконного збагачення, ще 66 обґрунтованих висновків долучили до вже відкритих кримінальних проваджень. До суду направили 21 обвинувальний акт за ст. 366-2 КК України. Суди постановлено 12 обвинувальних вироків, з яких 11 набрали законної сили.

Щодо наведених прикладів слід зазначити, що повні перевірки проводилися стосовно окремих із зазначених у запиті осіб, а саме щодо декларацій, поданих:

- Хрипуном Олегом Олексійовичем – проведено повні перевірки декларацій за 2015, 2016 та 2017 роки; декларації за інші роки не перевірялися;
- Кропивною Людмилою Володимирівною – проведено повні перевірки декларацій за 2015, 2016 та 2017 роки; декларації за інші роки не перевірялися;
- Крупною Тетяною Анатоліївною:
  - за 2022 рік встановлено недостовірні відомості на загальну суму 38 441 444,33 грн та ознаки незаконного збагачення на суму 16 449 035,50 грн;
  - за 2023 рік встановлено недостовірні відомості на загальну суму 18 356 398,00 грн;
  - за 2024 рік повна перевірка триває.

Повна перевірка декларацій Вітюка Іллі Анатолійовича не проводилася.

Повна перевірка декларації здійснюється в межах визначеного законом предмета перевірки та на підставі інформації, доступної Національному агентству на момент її проведення. Водночас окремі обставини можуть бути встановлені лише під час досудового розслідування із застосуванням процесуальних інструментів, які не належать до повноважень Національного агентства.

При цьому Національне агентство не є правоохоронним органом, не проводить обшуки, не здійснює оперативно-розшукові заходи, а проводить перевірку на підставі отриманих документів.

Щодо судової практики за результатами розгляду адміністративних протоколів, складених уповноваженими особами Національного агентства, слід зазначити, що протягом 2024 – 2026 років за результатами повних перевірок декларацій було складено 22 протоколи про адміністративні правопорушення, передбачені ч. 4 ст. 172-6 КУпАП.

За результатами їх судового розгляду: стосовно чотирьох осіб ухвалено рішення про притягнення до адміністративної відповідальності та накладення адміністративного стягнення; одну особу визнано винною, проте звільнено від відповідальності у зв'язку з малозначністю вчиненого правопорушення; одне провадження закрито у зв'язку зі смертю особи; сім проваджень закрито у зв'язку із закінченням строків накладення адміністративного стягнення; у двох справах провадження закрито через відсутність складу адміністративного правопорушення. Розгляд ще сімох адміністративних протоколів триває.

Водночас аналіз зазначеної судової практики свідчить, що переважна більшість проваджень закрито саме у зв'язку із закінченням встановлених

законодавством строків притягнення до адміністративної відповідальності, а не через відсутність у діях осіб ознак адміністративного правопорушення.

Крім того, результати повних перевірок декларацій свідчать про те, що Національне агентство значно частіше виявляє порушення, які містять ознаки кримінальних правопорушень, передбачених КК України, ніж адміністративних правопорушень, передбачених КУпАП. У таких випадках матеріали перевірок передаються до компетентних органів для ухвалення рішень відповідно до вимог кримінального процесуального законодавства.

Процедура проведення моніторингу способу життя чітко визначена окремим положенням Закону та відрізняється своєю правовою природою від повної перевірки, зокрема в частині охоплення кількості суб'єктів декларування, прив'язки до конкретного звітного періоду, складових предмету моніторингу, а також його наслідків.

Так, проведення моніторингу способу життя спрямоване на встановлення невідповідності рівня життя суб'єкта декларування задекларованим ним майну і доходам, зокрема в частині пошуку необґрунтованих активів та незаконного збагачення.

За наслідками проведення моніторингу способу життя Національне агентство звертається до САП для розгляду питання щодо звернення до суду з позовом про визнання необґрунтованих активів та їх стягнення в дохід держави.

Відтак, моніторинг способу життя є окремим інструментом фінансового контролю, зокрема, направленим на подолання корупції та забезпечення наповнення державного бюджету за рахунок конфіскації активів недобросовісних суб'єктів декларування.

Так, за результатом проведених Національним агентством моніторингів способу життя у період з 2022 року по 05 червня 2026 року на адресу САП скеровано 150 матеріалів на загальну суму понад 619 млн грн за ст. 290 Цивільного процесуального кодексу України (ЦПК) для вирішення питання щодо звернення до суду з позовом про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення у дохід держави.

При цьому, за матеріалами моніторингів способу життя САП до Вищого антикорупційного суду (ВАКС) заявлено 55 позовів на загальну суму понад 304 млн грн.

Крім того, за матеріалами моніторингу способу життя винесено 20 рішень Апеляційної палати ВАКС про визнання необґрунтованими активів на загальну суму понад 110 млн грн.

Також варто зауважити, що за результатом проведених Національним агентством моніторингів способу життя у період з 2022 року по 05.06.2026 на

адресу спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції скеровано:

- 77 обґрунтованих висновків з виявленими ознаками незаконного збагачення за ст. 368-5 (КК України) на загальну суму понад 2 млрд грн;
- 45 обґрунтованих висновків з виявленими ознаками незаконного збагачення за ст. 366-2 КК України на загальну суму понад 515 млн грн.

При цьому, у зазначеному періоді за матеріалами моніторингу способу життя повідомлено про підозру 25-тьом суб'єктам декларування, а також стосовно 17 суб'єктів декларування направлено обвинувальні акти до суду.

З огляду на викладене, моніторинг способу життя є ефективним інструментом у сфері фінансового контролю та запобігання корупції.

6. В останні роки суттєво знизилась кількість адмінпротоколів, переданих НАЗК до суду. З чим це пов'язано?

Зменшення кількості протоколів про адміністративне правопорушення (далі – протокол) пов'язано зі змінами методології складання протоколів: в одному протоколі викладаються декілька фактів адміністративних правопорушень Закону України «Про запобігання корупції» замість того, щоб скласти протоколи по кожному факту адміністративних правопорушень.

Це дозволяє економити час при документуванні адміністративних правопорушень, а також більш якісно та ретельно опрацьовувати матеріали, на підставі яких складаються протоколи про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією.

7. Не рідко до вас звертаються громадські активісти та журналісти з інформацією про занижену вартість нерухомості у декларантів (автомобілі по 5000 грн, квартири по 200 000 грн тощо), однак ви не знаходите порушень. З чим це пов'язано?

Відповідно до ст. 51³ Закону Національне агентство визначає порядок відбору декларацій для проведення повної перевірки та черговість такої перевірки на підставі оцінки ризиків, а також порядок автоматизованого розподілу обов'язків з проведення повної перевірки між уповноваженими особами Національного агентства.

Порядок відбору декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, для проведення повної перевірки та черговості такої перевірки на підставі оцінки ризиків затверджений наказом Національного агентства від 07.12.2023 № 284/23 (далі – Порядок відбору), згідно з п. 3 якого для проведення повної перевірки, зокрема, відбираються декларації у порядку черговості на підставі оцінки ризиків, щодо яких отримано інформацію від фізичних та юридичних осіб, із медіа та інших джерел про

можливе відображення у декларації недостовірних відомостей (далі – інформація), у тому числі у декларації, щодо якої наявна довідка про результати проведення автоматизованої перевірки декларації.

Відповідно до п. 4 Порядку відбору розгляд інформації, отриманої від фізичних та юридичних осіб, із медіа та інших джерел, про можливе відображення у декларації недостовірних відомостей здійснюється відповідно до вимог законодавства.

Наказом Національного агентства від 29.01.2021 № 26/21, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 05.02.2021 за № 158/35780, (зі змінами) затверджено Порядок проведення повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі – Порядок).

Згідно з п. 13 розділу V Порядку при встановленні точності оцінки задекларованих суб'єктом декларування активів Національне агентство аналізує та порівнює відомості щодо вартості задекларованих активів з ринковою вартістю (ціною) таких або аналогічних активів на дату їх набуття.

Набуття активу за заниженою вартістю може свідчити про ознаки:

- незаконного збагачення – згідно зі ст. 368-5 КК України, коли особа, уповноважена на виконання функцій держави, володіє активами, вартість яких суттєво перевищує її законні доходи, і не може обґрунтувати джерела їх походження;
- необґрунтованості активів – відповідно до ст. 290 ЦПК, йдеться про активи, вартість яких не відповідає задекларованим доходам або активи, набуті за ціною, нижчою за ринкову. Такі активи можуть бути визнані судом необґрунтованими та стягнуті в дохід держави;
- отримання подарунку – відповідно до ст. 23 Закону, маються на увазі грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надаються або отримуються безоплатно або за ціною, нижчою від мінімальної ринкової. За такі дії передбачена адміністративна відповідальність за ст. 172-5 КУпАП.

Відповідно до положень п. 2 розділу 1 Порядку недостовірними відомостями у декларації вважаються відомості, зазначені у декларації відповідно до ст. 46 Закону, які відрізняються від відомостей, що містяться у правовстановлюючих документах, судових рішеннях, які набрали законної сили, реєстрах, банках даних, інших інформаційно-комунікаційних та довідкових системах, у тому числі тих, що містять інформацію з обмеженим доступом, держателем (адміністратором) яких є державні органи, органи місцевого самоврядування, відкритих базах даних, реєстрах іноземних держав, інших джерелах інформації, на суму, що перевищує 150 прожиткових мінімумів для

працевдатних осіб, встановлених на дату подання декларації, та/або відомості, які не дають змоги ідентифікувати члена сім'ї суб'єкта декларування чи об'єкт декларування.

Відповідальність за ч. 4 ст. 172-6 КУпАП та ст. 366-2 КК України передбачена за умисне внесення суб'єктом декларування у декларації завідомо недостовірних відомостей, що стосуються майна або іншого об'єкта декларування, що має вартість, і можуть відрізнитися від достовірних на суму понад 150 прожиткових мінімумів для працевдатних осіб, встановлених на дату подання декларації.

Крім того, відповідно до п. 5-7 ч. 1 ст. 12 Закону у разі встановлення доказів того, що особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, набула необґрунтовані активи або що такі активи набула інша особа за її дорученням чи в інших передбачених ст. 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, Національне агентство має право порушувати перед САП або у визначених законом випадках – перед Офісом Генерального прокурора питання щодо звернення до суду з позовом про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

Відповідно до ст. 290 цього Кодексу позов пред'являється щодо активів, набутих після дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів» – 28.11.2019, та якщо різниця між їх вартістю і законними доходами особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у сімсот п'ятдесят і більше разів перевищує розмір прожиткового мінімуму для працевдатних осіб, встановленого законом на день набрання чинності зазначеним Законом, але не перевищує межі, встановленої ст. 368-5 КК України.

Таким чином, вимога статті щодо «набуття необґрунтованих активів» стосується активів, набутих після 28 листопада 2019 року, якщо різниця між їх вартістю і законними доходами становить понад 1 505 250 гривень. Наведені у повідомленнях приклади вартості подібних транспортних засобів (їх ринкова чи порівняльна вартість) зазначені, зокрема, на інтернет-порталі «Auto.ria», не є вартістю конкретних транспортних засобів з урахуванням їх технічного стану, експлуатаційного зносу, пробігу тощо.

Приклади вартості подібних об'єктів нерухомого майна (їх ринкова чи порівняльна вартість) зазначені, зокрема, на інтернет-порталі «Dim.ria», станом на момент повідомлення, які перебувають у власності суб'єкта декларування не є вартістю конкретних об'єктів на момент їх набуття.

При цьому, якщо під час попереднього розгляду повідомлень та аналізу відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі транспортних засобів (далі – ЄДРТЗ), Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно (далі – ДРРП), відомостей, зазначених у деклараціях осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, поданих суб'єктами декларування, встановлено відсутність розбіжності між вартістю належних їм транспортних засобів, об'єктів нерухомості та відомостями ЄДРТЗ та ДРРП, підстави для проведення повної перевірки за такими фактами відсутні.

Крім того зазначаємо, що інформація про вартість об'єкта декларування на дату набуття права відображається на підставі документа, відповідно до якого набуто право (за його наявності). Сторони є вільними в укладенні договору, визначенні його умов, зокрема, щодо предмета, ціни, строків тощо (ст. 628 Цивільного кодексу України (ЦКУ)).

Відповідно до вимог ч. 1 ст. 632 ЦКУ ціна в договорі встановлюється за домовленістю сторін відповідно до умов правочину. Цивільне законодавство України не зобов'язує визначати ціну за ринковою оцінкою (крім випадків, прямо передбачених законом, наприклад у сфері приватизації тощо).

У більшості цивільно-правових угод (купівля-продаж, дарування тощо) ціна визначається сторонами довільно. Проведення оцінки об'єкта декларування з метою заповнення декларації не вимагається (п. 10 розділу III Порядку заповнення та подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, затвердженого наказом Національного агентства від 08.11.2023 № 252/23).

Разом з тим згадана вище ринкова чи порівняльна вартість об'єктів рухомого та нерухомого майна враховується уповноваженою особою Національного агентства під час аналізу фінансової спроможності суб'єкта декларування на набуття вказаних об'єктів рухомого чи нерухомого майна.

У разі якщо за результатами попереднього розгляду повідомлення встановлено, що у суб'єкта декларування та його членів сім'ї / близьких осіб була відсутня фінансова спроможність набути згадані у повідомленні об'єкти декларування (різниця між їх вартістю і законними доходами становить понад 1 505 250 грн), за наявності ознак, що таке набуття відбувалось за дорученням суб'єкта декларування, вказане може слугувати підставою для початку проведення повної перевірки декларації або моніторингу способу життя вказаної особи.

**Керівник Управління комунікацій та
інформаційної політики**

Ірина ПОСТОВА